

УДК 349.4:620.9(477)

DOI <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2025.91.3.29>

АДМІНІСТРАТИВНО-ПРОЦЕСУАЛЬНІ МЕХАНІЗМИ РЕГУЛЮВАННЯ ТА КОНТРОЛЮ У СФЕРІ ВІДНОВЛЮВАЛЬНОЇ ЕНЕРГЕТИКИ В УКРАЇНІ

Пустовіт Ю.Ю.,
*кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри адміністративного,
фінансового та інформаційного права,
Державний торговельно-економічний університет
ORCID: 0000-0003-1845-7044
e-mail: y.pustovit@knu.edu.ua*

Ломака О.Ю.,
*здобувачка бакалаврського рівня вищої освіти
за спеціальністю 081 «Право»
освітньої програми «Цивільне право та процес» групи 2-10
факультету міжнародної торгівлі та права
Державного торговельно-економічного університету*

Пустовіт Ю.Ю., Ломака О.Ю. Адміністративно-процесуальні механізми регулювання та контролю у сфері відновлювальної енергетики в Україні.

У статті розглянуто адміністративно-процесуальні механізми державного регулювання у сфері відновлювальної енергетики України як ключового напрямку забезпечення енергетичної безпеки держави та реалізації принципів сталого розвитку. Актуальність теми зумовлена необхідністю переходу на альтернативні джерела енергії в умовах воєнного стану, руйнування енергетичної інфраструктури та виконання міжнародних зобов'язань України у сфері декарбонізації.

Визначено, що відновлювані джерела енергії – це постійно або періодично діючі потоки енергії з природних джерел, які поновлюються швидше, ніж споживаються. Досліджено термінологію, зокрема співвідношення термінів «альтернативна», «поновлювана» та «відновлювальна» енергетика, що використовуються у законодавстві України та міжнародно-правових актах. Проаналізовано положення національного законодавства, зокрема Законів України «Про альтернативні джерела енергії», «Про ринок електричної енергії», а також підзаконних актів, що регулюють порядок видачі дозволів, ліцензування діяльності у сфері енергетики, стимулювання інвестиційних проєктів.

Особливу увагу приділено правовому статусу суб'єктів адміністративно-процесуальних відносин у сфері відновлювальної енергетики, серед яких – Кабінет Міністрів України, Міністерство енергетики, Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг (НКРЕКП), Державна регуляторна служба України, а також іншими уповноваженими суб'єктами.

Визначено, що адміністративно-процесуальні механізми у цій сфері охоплюють дозвольно-ліцензійні, контрольні-наглядові, стимулюючі та реєстраційні процедури, спрямовані на забезпечення законності, ефективності та прозорості функціонування енергетичних підприємств. Проаналізовано порядок видачі ліцензій на виробництво електроенергії з альтернативних джерел, процедури технічного приєднання до електромереж, а також роль державного контролю у дотриманні стандартів безпеки та екологічних вимог.

Визначено, що попри помітні успіхи України у розвитку «зеленої» енергетики до 2022 року, сфера зіткнулася із серйозними викликами, спричиненими повномасштабним вторгненням та внутрішніми регуляторними перешкодами.

Досліджено низку проблем адміністративно-правового регулювання галузі, серед яких – фрагментарність нормативно-правової бази, надмірна зарегульованість дозвольних процедур,

відсутність єдиної електронної системи адміністрування та недостатній рівень координації між органами виконавчої влади. Обґрунтовано доцільність запровадження цифрових інструментів управління, спрощення адміністративних процедур, а також гармонізації українського законодавства з нормами Європейського Союзу.

Зроблено висновок, що вдосконалення адміністративно-процесуальних механізмів у сфері відновлювальної енергетики є необхідною умовою для формування конкурентного енергетичного ринку, залучення інвестицій, зменшення енергетичної залежності та зміцнення енергетичної стійкості України. Це також сприятиме інтеграції України до європейського енергетичного простору та забезпеченню сталого розвитку в умовах глобальних викликів і воєнних загроз.

Ключові слова: відновлювана енергетика, відновлювані джерела енергії, адміністративно-процесуальні механізми, регулювання та контроль, адміністративно-правове регулювання, «зелений» тариф, аукціонний механізм, уповноважені суб'єкти, Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг, енергетична незалежність, децентралізація енергетичної системи, воєнний стан, законодавство України.

Pustovit Y.Y., Lomaka O.Y. Administrative and procedural mechanisms of regulation and control in the field of renewable energy in Ukraine.

The article examines the administrative and procedural mechanisms of state regulation in the field of renewable energy in Ukraine as a key direction for ensuring the country's energy security and implementing the principles of sustainable development. The relevance of the topic is due to the need to switch to alternative energy sources in the context of martial law, the destruction of energy infrastructure, and Ukraine's international commitments in the field of decarbonisation.

It is determined that renewable energy sources are permanently or periodically operating energy flows from natural sources that are replenished faster than they are consumed. The terminology has been studied, in particular the relationship between the terms 'alternative', 'renewable' and 'regenerative' energy used in Ukrainian legislation and international legal acts. The provisions of national legislation, in particular the Laws of Ukraine 'On Alternative Energy Sources' and 'On the Electricity Market', as well as subordinate acts regulating the procedure for issuing permits, licensing activities in the energy sector, and stimulating investment projects, have been analysed.

Particular attention is paid to the legal status of entities involved in administrative and procedural relations in the field of renewable energy, including the Cabinet of Ministers of Ukraine, the Ministry of Energy, the National Commission for State Regulation in the Spheres of Energy and Public Utilities, the State Regulatory Service of Ukraine, and other authorised entities.

It has been determined that administrative and procedural mechanisms in this area cover permitting and licensing, control and supervision, incentive and registration procedures aimed at ensuring the legality, efficiency and transparency of the functioning of energy enterprises. The procedure for issuing licences for the production of electricity from alternative sources, the procedures for technical connection to power grids, and the role of state control in compliance with safety standards and environmental requirements have been analysed.

It has been determined that despite Ukraine's notable successes in the development of green energy by 2022, the sector has faced serious challenges caused by full-scale invasion and internal regulatory barriers.

A number of problems in the administrative and legal regulation of the industry were examined, including the fragmentation of the regulatory framework, excessive regulation of licensing procedures, the lack of a unified electronic administration system, and insufficient coordination between executive authorities. The feasibility of introducing digital management tools, simplifying administrative procedures, and harmonising Ukrainian legislation with European Union standards is justified.

It is concluded that improving administrative and procedural mechanisms in the field of renewable energy is a necessary condition for the formation of a competitive energy market, attracting investment, reducing energy dependence and strengthening Ukraine's energy security. This will also contribute to Ukraine's integration into the European energy space and ensure sustainable development in the face of global challenges and military threats.

Key words: renewable energy, renewable energy sources, administrative and procedural mechanisms, regulation and control, administrative and legal regulation, «green» tariff, auction mechanism, authorised entities, National Commission for State Regulation in Energy and Utilities, Energy independence, decentralisation of the energy system, martial law, Ukrainian legislation.

Постановка проблеми. Сучасний етап розвитку України характеризується широкими трансформаційними процесами у сфері енергетики, зумовленими як внутрішніми економічними потребами, так і зовнішніми викликами, зокрема збройною агресією проти України від 2014 року та пономасштабним вторгненням від 24 лютого 2022 року, руйнуванням енергетичної інфраструктури та необхідністю забезпечення енергетичної незалежності держави. У цих умовах особливої актуальності набуває розвиток відновлювальної енергетики – як стратегічного напрямку сталого розвитку, що здатен забезпечити енергетичну безпеку, зменшити залежність від імпорتنих енергоносіїв та сприяти екологічній стабільності.

Разом із тим, ефективне функціонування відновлювальної енергетики неможливе без належного адміністративно-правового та адміністративно-процесуального забезпечення. На сьогодні спостерігається низка системних проблем, що ускладнюють розвиток галузі. Зокрема, це фрагментарність нормативно-правової бази, відсутність чіткої взаємодії між центральними та місцевими органами влади, ускладнені дозвільні та ліцензійні процедури, недостатня прозорість державного контролю.

Неврегульованість адміністративно-процесуальних відносин у сфері відновлювальної енергетики призводить до зниження інвестиційної привабливості галузі, затримок у реалізації енергетичних проєктів, а також до виникнення правових колізій між національними нормами та європейськими стандартами, що у свою чергу, гальмує інтеграцію України до єдиного європейського енергетичного простору.

Отже, постає необхідність системного оновлення та вдосконалення адміністративно-процесуальних механізмів у сфері відновлювальної енергетики.

Метою статті є комплексне дослідження адміністративно-процесуальних механізмів регулювання у сфері відновлювальної енергетики України, виявлення проблем їх практичного застосування та обґрунтування напрямів удосконалення правового забезпечення цієї сфери відповідно до європейських стандартів.

У процесі дослідження передбачається проаналізувати чинну нормативно-правову базу, що регулює діяльність у сфері відновлювальної енергетики, визначити склад і функції суб'єктів адміністративно-процесуальних відносин, дослідити особливості дозвільних, ліцензійних і контрольних процедур, які застосовуються у сфері альтернативної енергетики. Окрема увага приділяється виявленню основних недоліків і прогалин чинного законодавства, що стримують розвиток галузі, а також розробленню пропозицій щодо вдосконалення адміністративно-процесуальних механізмів шляхом цифровізації, спрощення процедур і гармонізації з правом Європейського Союзу.

Стан опрацювання проблематики. В Україні питання розвитку відновлюваної енергетики розглядаються у численних нормативно-правових актах, зокрема в законах «Про альтернативні джерела енергії», «Про енергозбереження» та Енергетичній стратегії України до 2035 року. Наукові дослідження таких авторів, як В. Садковий, О. Домбровська, А. Мельник, присвячені проблемам державного управління та адміністративно-правового регулювання у сфері енергетики. Водночас чинна нормативна база залишається фрагментарною, а адміністративні процедури – надто складними, що гальмує розвиток «зеленої» енергетики. Недостатньо опрацьованими залишаються питання узгодження національного законодавства з вимогами ЄС та удосконалення механізмів контролю, ліцензування й стимулювання інвестицій у відновлювану енергетику.

Виклад основного матеріалу. В енергетичному секторі основним джерелом енергії залишаються викопні ресурси, проте саме надмірна залежність від нафти та природного газу є однією з головних причин сучасної екологічної кризи. Упродовж останніх десятиліть у світі простежується стійка тенденція до розвитку відновлювальної енергетики, яка розглядається як ефективна альтернатива традиційним видам палива та один із найважливіших напрямів боротьби зі зміною клімату.

Для аналізу адміністративно-процесуальних механізмів регулювання та контролю у сфері відновлювальної енергетики в Україні насамперед потрібно дослідити та розібрати поняття відновлюваних джерел енергії. У науковій літературі використовують декілька термінів для позначення цих специфічних енергетичних об'єктів: «альтернативні джерела енергії», «поновлювані джерела енергії», «відновлювані джерела енергії». Проте, якщо останні визначення є схожими за значенням, то між альтернативною та відновлювальною енергетикою існують відмінності.

Термін «альтернативна енергетика», як зазначають науковці, є «більшим широким, так як, крім відновлюваних джерел енергії, він охоплює також енергію газу з органічних відходів, газу каналі-

заційно-очисних станцій, вторинні енергетичні ресурси, до яких належать доменний та коксівний газ, газ метан дегазації вугільних родовищ, перетворення скидного енергопотенціалу технологічних процесів тощо» [1].

«Поновлювані джерела енергії – це ті, відновлення, яких постійно здійснюється в природі до прикладу сонячне випромінювання, біомаса, вода річок та океанів, гейзери тощо, і які існують на основі постійних чи періодично виникаючих в природі потоків енергії [2].

«Відновлювана енергетика – це область господарювання, науки і техніки, що включає виробництво, передачу, перетворення, накопичення і споживання електричної, теплової і механічної енергії за рахунок використання в якості первинних енергоресурсів відновлюваних джерел енергії. Відновлювані джерела енергії – це потоки енергії, що постійно або періодично діють у навколишньому середовищі» [3]. Тобто це енергія, яка поновлюється швидше, ніж споживається.

Відновлювальна енергетика є невід’ємною складовою державної стратегії із забезпечення енергетичної незалежності, декарбонізації та євроінтеграції України. Успішна реалізація інвестиційного потенціалу цієї галузі критично залежить від ефективності та прозорості адміністративно-процесуальних механізмів регулювання та контролю, які формують інституційне середовище для інвесторів [4]. Кліматичні зміни, вичерпність традиційних енергетичних ресурсів і значна залежність від імпорту енергоносіїв становлять серйозний виклик для енергетичної безпеки багатьох держав, у тому числі й України. Військові дії також є чинником дестабілізації та ускладнюють ситуацію та підсилюють потребу в гарантуванні стабільності та сталого розвитку енергетичної галузі [6].

У 2021 році енергетичний сектор України опинився на етапі визначення подальшого шляху розвитку. Підписаний меморандум про співпрацю у сфері вітроенергетики та інших відновлюваних джерел відкрив нові перспективи, засвідчив готовність уряду виконувати взяті зобов’язання перед виробниками й подав позитивні сигнали для учасників ринку. Проте, існували спроби визнати «зелений» тариф неконституційним або незаконним.

«Зелений» тариф – це спеціальний економічний механізм, запроваджений державою для стимулювання виробництва електроенергії з відновлюваних джерел енергії. Він гарантує, що держава (через уповноваженого суб’єкта) закуповуватиме всю вироблену «зелену» електроенергію за ціною, значно вищою за середньоринкову, та фіксованою на певний термін [7]. Для інвесторів створюються сприятливі умови з метою активізації фінансування технологій використання відновлюваних джерел енергії, а для приватних домогосподарств це стає дієвим інструментом економії витрат на електроенергію.

Від моменту проголошення незалежності Україна досягла помітних результатів у розвитку «зеленої» енергетики. У 2021 році держава увійшла до десятки світових лідерів за темпами зростання цієї галузі, а в 2020 році посіла п’яту позицію серед європейських країн за розвитком сонячної енергетики. [8].

У січні 2022 року Державне агентство з енергоефективності та енергозбереження України представило для громадського обговорення проєкт Національного плану дій із розвитку відновлюваної енергетики до 2030 року (НПД ВЕ 2030). Мета цього проєкту – досягти 27% споживання енергії з відновлюваних джерел до 2030 року. Зокрема, у секторі енергетики планується досягти 25% споживання енергії з відновлюваних джерел, у секторі опалення та охолодження – 35%, а в транспорті – 14% [10].

Проте, після початку повномасштабного вторгнення, розв’язаного Росією проти України у лютому 2022 року, сектор відновлюваної енергетики опинився у стані серйозної невизначеності. Це зумовлено не лише воєнними діями, а й додатковими труднощами та викликами, які штучно створювалися на енергетичному ринку окремими державними структурами. Політичний курс Європейського Союзу спрямований на максимальне зниження залежності від російського вугілля та інших видів викопного палива. Це відкриває перспективи для позитивних змін на українському ринку «зеленої» енергетики.

Станом на початок 2022 року найбільші встановлені потужності відновлюваних джерел енергії зосереджені у Дніпропетровській, Херсонській та Миколаївській областях. На їхню частку припадає понад 37,3% загальноукраїнських потужностей ВДЕ [11]. За різними даними та оцінками від експертів, до серпня 2022 року страждало від 30% до 40% від ВДЕ електростанцій у цих регіонах.

21 квітня 2023 року розпорядженням № 373-р Кабінет Міністрів України ухвалив нову енергетичну стратегію держави до 2050 року. Хоча сам документ у зв’язку з воєнним станом не оп-

рилюднений, інформація з відкритих джерел і заяви урядовців дозволяють окреслити ключові стратегічні орієнтири, спрямовані на перетворення України на енергетичний хаб Європи.

У 2023 році Верховна Рада України ухвалила Закон № 3220-IX «Про відновлення та зелену трансформацію енергосистеми України». Аналіз змін до ряду законодавчих актів показує певні кроки, що здійснює держава до переходу енергетичної системи на новий рівень регулювання. А саме, цей закон запроваджує систему видачі гарантій походження електричної енергії, виробленої з відновлюваних джерел. Тобто виробники зможуть підтвердити статус зеленої електроенергії. Споживачі, зокрема європейські, зможуть переконатись, що придбана та використана ними електроенергія не призводила до додаткових викидів вуглекислого газу, і закрити свої зобов'язання щодо їх скорочення [5]. Тому українське законодавство активно приділяє увагу цьому питанню і не останню роль тут виконують адміністративно-процесуальні механізми реалізації та регулювання.

Також варто звернути увагу саме на суб'єктів адміністративно-процесуальних відносин у сфері відновлювальної енергетики в Україні. Основний масив у системі суб'єктів розглядуваних нами правовідносин становлять державні органи виконавчої влади. Кабінет Міністрів України згідно з ч. 2 ст. 4 та ч. 1 ст. 5 Закону України «Про альтернативні джерела енергії» здійснює: державне управління у сфері альтернативних джерел енергії шляхом реалізації державної політики в галузі альтернативних джерел енергії та управління нею [12]. Серед суб'єктів адміністративно-правових відносин у цій сфері також слід виділити міністерства, наприклад, це Міністерство енергетики України, а також Міністерство економіки, торгівлі та сільського господарства України.

Ще одним із основних суб'єктів у сфері використання альтернативних джерел енергії є Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг (далі - НКРЕКП). На комісію покладено ряд завдань, щодо здійснення державного регулювання, моніторингу та контролю за діяльністю суб'єктів господарювання у сферах енергетики та комунальних послуг. Окрім того, саме НКРЕКП здійснює державне регулювання діяльності щодо забезпечення купівлі електричної енергії за «зеленим» тарифом, який наразі є основним способом стимулювання розвитку альтернативної електроенергетики [13]. До суб'єктів адміністративно-правових відносин у цій сфері належить і Державна регуляторна служба України, яка уповноважена реалізовувати державну регуляторну політику, а також політику у сфері нагляду та контролю за господарською діяльністю, ліцензуванням та функціонуванням дозвільної системи [14].

Розглянувши суб'єкти адміністративних правовідносин можна перейти безпосередньо до системи механізмів регулювання та контролю у цій сфері. Система механізмів є комплексною і включає багато аспектів. При аналізі джерел ми дійшли висновку, що систему можна умовно поділити на декілька груп процедур.

Перша група включає дозвільно-ліцензійні процедури, це так би мовити етап легалізації. Ці процедури є первинними і спрямовані на легалізацію створення об'єкта. Цей етап є первинним і найчастіше найбільш тривалим. Розпочинається етап з розробки проєкту та оцінки впливу на довкілля. До початку реальних робіт інвестор зобов'язаний розробити проєктну документацію та, для більшості великих об'єктів ВДЕ та пройти процедуру оцінки впливу на довкілля відповідно до Закону України «Про оцінку впливу на довкілля» [15]. Ця процедура є обов'язковою, публічною та забезпечує екологічну безпеку об'єкта. Після цього необхідно отримати право власності або користування земельною ділянкою. Одним із найбільш складних процедур цього етапу є процедура приєднання до електричних мереж, порядок якої детально регламентується Кодексом систем передачі та Кодексом систем розподілу, затвердженими постановами НКРЕКП № 309 та № 310. Завершується етап, як правило, ліцензуванням виробництва електричної енергії НКРЕКП, якщо потужність об'єкта перевищує встановлені законодавством ліміти.

Другу групу складають процедури стимулювання та підтримки. Ці механізми створюють фінансові умови для залучення капіталу в галузь. Для великих проєктів це реалізується через аукціонний механізм, запроваджений Законом України «Про ринок електричної енергії». Кабінет Міністрів України щорічно визначає квоти підтримки за типами ВДЕ. Уповноважений орган зараз це Державне агентство з енергоефективності та енергозбереження України, оголошує дату та умови проведення електронних торгів. Учасники аукціону змагаються за право отримання державної підтримки шляхом запропонування найнижчої ціни продажу електроенергії. Переможець аукціону отримує право на укладення договору з Державним підприємством «Гарантований покупець» за виграною ціною. Ця ціна є фіксованою на 20 років, забезпечуючи передбачуваність доходів. Переможець зобов'язаний внести гарантійне забезпечення та дотримуватися встановлених термі-

нів будівництва та введення об'єкта в експлуатацію, щоб уникнути штрафних санкцій та втрати права на підтримку. Проте, для малих об'єктів залишається процедура застосування «зеленого» тарифу, який ми вже згадували раніше, умови якого встановлені Законом України «Про альтернативні джерела енергії» [9] та відповідними постановами НКРЕКП.

До третьої групи відносяться контрольно-наглядові процедури, які складають етап моніторингу та відповідності. Ці механізми забезпечують належну експлуатацію об'єктів та дотримання законодавства. До них відносять державний енергетичний нагляд, який здійснює Державна інспекція енергетичного нагляду України, що перевіряє дотримання технічних умов та безпеки [16]. НКРЕКП здійснює планові та позапланові перевірки дотримання суб'єктами господарювання, які мають ліцензію на виробництво електроенергії, всіх ліцензійних умов. Це включає перевірку технічної готовності обладнання, виконання фінансових зобов'язань та достовірності наданої звітності. Також, цей етап включає екологічний контроль, який здійснюють Органи екологічного нагляду до прикладу Державна екологічна інспекція України, які контролюють виконання вимог, визначених у висновку Оцінки впливу на довкілля відповідно до Закону України «Про оцінку впливу на довкілля» [15]. Також, здійснюється нагляд за використанням земельних та водних ресурсів під час будівництва та експлуатації.

Таким чином, адміністративно-процесуальні механізми у сфері відновлювальних джерел енергії в Україні створюють багатошарову систему регулювання, яка, надає інвесторам гарантії збуту та стимули розвиватися. Проте, ця система не позбавлена недоліків.

Головною перешкодою залишається складність первинних процедур таких як надмірна кількість необхідних погоджень, складність процедур землевиділення та приєднання до електричних мереж, що суттєво гальмують, ускладнюють систему та накладають значне адміністративне навантаження. Вдосконалення має бути сфокусоване на спрощення процедури приєднання до мереж, необхідно мінімізувати бюрократичні етапи та скоротити терміни, особливо для об'єктів розподіленої генерації, які є основою стійкості. Слід забезпечити повну прозорість процесу приєднання через єдину електронну платформу. Необхідно підвищити інвестиційну привабливість та передбачуваність ринку. Для цього необхідна регулярність аукціонів та підвищення прозорості.

Слід переглянути механізми кваліфікації та гарантій для зменшення адміністративного тягаря. Також слід забезпечити стимулювання систем накопичення енергії (далі – СНЕ). Це передбачає створення окремого регуляторного поля для діяльності операторів СНЕ до прикладу ліцензування та технічні вимоги.

Висновки. Відновлювальна енергетика є ключовою для енергетичної безпеки та декарбонізації України, особливо в сучасних умовах. Розвиток цього сектору, незважаючи на помітні успіхи до 2022 року, не останню роль в розвитку цієї сфери відіграють адміністративно-процесуальні механізми регулювання та контролю.

Сфера ВДЕ регулюється комплексною системою адміністративно-процесуальних механізмів, які здійснюють Кабінет Міністрів України, Міністерство енергетики України, НКРЕКП, Державна регуляторна служба та інші уповноваженні суб'єкти. Ця система включає три основні групи процедур перша, це дозвольно-ліцензійні процедури. Другу групу складають процедури стимулювання та підтримки, а до третьої відносяться контрольно-наглядові процедури.

Незважаючи на значні досягнення, система стикається з викликами. Головними, з яких є надмірне адміністративне навантаження на етапі легалізації, нерегулярність аукціонів та інвестиційна невизначеність. Перспектива розвитку галузі, закріплена в Енергетичній стратегії до 2050 року, вимагає децентралізації енергосистеми та розширення ВДЕ, що актуалізує необхідність оптимізації, діджиталізації дозвоільних процедур та переходу до ризико-орієнтованого підходу в контролі.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Альтернативна енергетика: Урядовий портал Державного агентства з енергоефективності та енергозбереження України. URL: [https://saec.gov.ua/diialnist/vidnovliuvalna-enerhetyka/alternatyvna-enerhetyka?utm_source= chatgpt.com](https://saec.gov.ua/diialnist/vidnovliuvalna-enerhetyka/alternatyvna-enerhetyka?utm_source=chatgpt.com) (дата звернення 09.10.2025).
2. Альтернативні енергоресурси. Вступ до спеціальності: навчальний посібник / С.В. Бойченко, А.В. Яковлева, О.О. Вовк, Казимир Лейда, С.Й. Шаманський; за заг. редакцією С.В. Бойченка. Київ: НАУ, 2021. 397 с. URL: https://files.znu.edu.ua/files/Bibliobooks/Inshi73/0053855.pdf?utm_source=chatgpt.com (дата звернення 09.10.2025).

3. Відновлювані джерела енергії. За заг. ред. С.О. Кудрі. Київ: Інститут відновлюваної енергетики НАНУ, 2020. с. 392. URL: https://www.ive.org.ua/wp-content/uploads/Monografia_final_21.12.2020.pdf (дата звернення 09.10.2025).
4. Про схвалення Концепції формування енергетичного балансу: розпорядження Кабінету Міністрів України від 28.11.2007 р. № 1058-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1058-2007-%D1%80#Text> (дата звернення 09.10.2025).
5. Корольова А.А. Стан адміністративно-правового регулювання відновлювальної енергетики в Україні. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2024. № 7/2024, с. 352–355. URL: http://lsej.org.ua/7_2024/62.pdf (дата звернення 09.10.2025).
6. Тімашов В.О., Губій С.В. Правове регулювання відновлювальної енергетики в умовах воєнного стану. *Електронне наукове видання «Аналітично-порівняльне правознавство»*. 2024 р. с. 445–450. URL: <https://app-journal.in.ua/wp-content/uploads/2024/08/75.pdf> (дата звернення 09.10.2025).
7. Що таке зелений тариф і особливості його функціонування в Україні. *VINUR: Системи енергопостачання*. URL: <https://vinur.com.ua/ua/aboutus/usefull-info/articles/425-chto-takoe-zelenyj-tarif-i-osobennosti-ego-funktsionirovaniya-v-ukraine> (дата звернення 09.10.2025).
8. Милославський В.В. Організаційно-економічні механізми впровадження відновлюваної енергетики в Україні. *Електронне наукове видання «Стала економіка»*. 2024 р. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.13268480> (дата звернення 09.10.2025).
9. Про альтернативні джерела енергії Закон України від 20.02.2003 № 555-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/555-15#Text> (дата звернення 09.10.2025).
10. В Україні розробили план дій з розвитку «зеленої» енергетики. *УКРІНФОРМ*. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-economy/3389236-v-ukraini-rozrobili-plan-dij-z-rozvitku-zelenoi-energetiki.html> (дата звернення 09.10.2025).
11. Конеченков Андрій. Сектор відновлювальної енергетики України до, під час та після війни. Центр дослідження Розумкова. URL: <https://razumkov.org.ua/statti/sektor-vidnovlyuvanoji-energetyky-ukrayiny-do-pid-chas-ta-pislya-viyny> (дата звернення 09.10.2025).
12. Полюхович Д.О. Суб'єкти адміністративно-правових відносин у сфері використання альтернативних джерел енергії в Україні. Підприємництво, господарство і право. 2021. № 2. С. 113–119. URL: <http://pgr-journal.kiev.ua/archive/2021/2/22.pdf> (дата звернення 09.10.2025).
13. Про Національну комісію, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг: Закон України від 22.09.2016 р. № 1540-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1540-19#Text> (дата звернення 09.10.2025).
14. Деякі питання Державної регуляторної служби України: постанова Кабінету Міністрів України від 24.12.2014 р. № 724. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/724-2014-%D0%BF#Text> (дата звернення 09.10.2025).
15. Про оцінку впливу на довкілля: Закон України від 23.05.2017р. № 2059-VIII URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2059-19/ed20241115#Text> (дата звернення 09.10.2025).
16. Деякі питання Державної інспекції енергетичного нагляду України: постанова Кабінету Міністрів України від 14.02.2018 р. № 77. Київ. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/77-2018-%D0%BF#Text> (дата звернення 09.10.2025).